

Asia: VN/37863/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain, sairausvakuutuslain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Kuntoutuslakiin ehdotetut muutokset

Hallituksen esityksessä ehdotetaan luovuttavaksi nuoren kuntoutusrahasta erillisenä etuutena. Jatkossa nuoren kuntoutusrahan saajat voisivat olla oikeutettuja kuntoutuslain mukaiseen ammatilliseen kuntoutukseen.

Hallituksen esityksessä todetaan, että hallituksen jo aikaisemmin tekemien muutosten takia nuoren kuntoutusrahan aiemmin liittyneet positiivisen erityiskohtelun elementit ovat poistuneet. Jatkossa nuoren kannalta ei ole kuntoutusrahan osalta erityisesti eroa sillä, onko kyseessä ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettava kuntoutusraha vai nuoren kuntoutusraha. Orpo-Purran hallitus on aiemmilla päätöksillään käytännössä näivettänyt nuoren kuntoutusrahan.

SAK vastusti hallituksen aikaisempia toimia nuoren kuntoutusrahan heikentämiseksi. Edelleenkin nuorten työelämäkiinnittymisen tukeminen vaatisi positiivista erityiskohtelua, jonka maan hallitus on poistanut. Hallituksen esityksessä arvioidaan, että nuoren kuntoutusrahan kohderyhmän siirto ammatillisen kuntoutuksen piiriin ei käytännössä muuttaisi monenkaan tilannetta. Poikkeuksena ovat kuitenkin ne nuoret, jotka eivät täytä ammatillisen kuntoutuksen jonkin verran korkeampaa työelämätavoitetta, ne nuoret, jotka saavat nuoren kuntoutusrahaa muun kuntoutuksen kuin koulutuksen (esimerkiksi nuorten työpajatoiminnan) ajalta sekä maksullisia opintoja suorittavat nuoret. SAK toteaa, että sosiaaliturvan liiallinen yksinkertaistaminen ja etuuksien karsiminen voi lisätä väliinputoajia, jotka nimenomaan tarvitsisivat tukea työkykynsä ja osaamisensa säilyttämiseksi ja parantamiseksi sekä työelämäkiinnittymisen vahvistamiseksi.

Hallituksen esityksellä ehdotetaan myös harkinnanvaraisen kuntoutusavustuksen lakkauttamista sen vähäisen käytön vuoksi. Esityksessä todetaan, että sen edellytykset ovat tiukat eikä samaan aikaan voi saada työttömyysetuutta. Harkinnanvaraista kuntoutusavustusta ei ole tällä hetkellä maksussa kenelläkään, ja viimeisen 15 vuoden aikana se on myönnetty yhteensä alle 5 hakijalle. SAK toteaa, että etuuksia voi myös kehittää lakkauttamisen sijasta, jos niiden kriteerit eivät täytä nykyajan tarpeita. Hallituksen esityksestä ei käy ilmi, että harkinnanvaraisen kuntoutusavustuksen kehittämistä olisi pohdittu.

Asiavirheen korjaamista koskevien säännösten muuttaminen sekä sairausvakuutuslakiin ehdotetut uudet säännökset

Menettelytapasääntelymuutosten tavoitteena on yhtenäistää Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuksien menettelysäännöksiä. SAK:lla ei ole lausuttavaa koskien sairausvakuutuslakiin lisättävää säännöstä päätöksen antamisesta tai säännöstä etuuden maksamisen keskeyttämisestä tai vähentämisestä muuttuneiden olosuhteiden vuoksi.

Asiavirheen korjaamista koskevaa sääntelyä etuuslaeissa ehdotetaan muutettavaksi niin, että jatkossa Kansaneläkelaitos soveltaisi asiavirheen korjaamiseen hallintolakia. Muutoksen takia Kansaneläkelaitos voisi korjata asiavirheen asianosaisen vahingoksi ilman asianosaisen suostumusta, jos virhe on ilmeinen ja se on aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä. Jos kyse olisi tilanteesta, jossa asiaan on tullut sellaista uutta selvitystä, joka voi olennaisesti vaikuttaa päätökseen, hallintolain sijasta sovellettaisiin voimassa olevaa sääntelyä etuuslaeissa.

Esityksellä muutettaisiin vallitsevaa käsitystä hyvän hallinnon mukaisesta menettelystä toimeentuloa turvaavien etuuspäätösten asiavirheiden korjaamisessa. SAK pitää tärkeänä, että jatkossakin jos asiakas ei anna suostumustaan päätöksen korjaamiseksi, Kansaneläkelaitoksen on voimassa olevien lakien mukaan haettava päätöksen poistamista sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalta. SAK ei pidä tarkoituksenmukaisena sitä, että jatkossa Kansaneläkelaitoksen asiakkaila ei ole käytössään tätä oikeussuojakeinoja. SAK viittaa tältä osin lausunnossaan valtioneuvoston oikeuskanslerin lausuntoon asiasta.

Työttömyysetuuden sovittelua koskevan säännöksen muuttaminen

Työttömyysturvalain sovitellun työttömyysetuuden määrää koskevaa säännöstä muutettaisiin siten, että säännöksestä kävisi nykyistä selkeämmin ilmi, miten työttömyysetuuden sovittelu tehdään.

Työttömyysturvalain sovittelua koskevan säännöksen muutoksen tavoitteena on selkeyttää sitä, miten sovittelu tapahtuu, ja kannustaa ottamaan vastaan osittaista työtä tai harjoittamaan sivutoimista yritystoimintaa.

SAK kannattaa työttömyysturvan sovittelua koskevan säännöksen teknistä sanamuodon selkeyttämistä. Hallituksen esityksestä tulisi kuitenkin täsmällisemmin käydä ilmi, ettei tarkoituksena ole muuttaa sovittelua koskevia yksityiskohtia eikä vaikuttaa sovitellun työttömyysetuuden määrään.

Vanhala Laura
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry